

TÁRNOK BALÁZS

BEVEZETŐ – JELENTÉSEK
A NEMZETI KISEBBSÉGEK JOGAINAK
VÉDELMÉRŐL AZ EURÓPA TANÁCSBAN
ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTBEN

A 90-es évek elején az Európa Tanácsban felmerült az igény nemzetközi kisebbségvédelmi garanciák létrehozására, melynek eredményeként olyan dokumentumokat fogadtak el a nemzetközi szervezeten belül, mint a *Keretegyezmény a nemzeti kisebbségek védelméről* és a *Regionális vagy kisebbségi nyelvek európai chartája*. Ezek az egyezmények mindmáig a nemzeti kisebbségek védelmének kiemelkedően fontos nemzetközi jogi jogforrásainak tekinthetők.¹ A 90-es évek nemzetközi eredményei után a nemzeti kisebbségek védelme hosszabb időre háttérbe szorult Európában, de legalábbis a kisebbségvédelmi törekvések nem az Európában hagyományosnak, őshonosnak tekinthető nemzeti közösségek felé irányultak. Bár az Európai Unión belül is többször felmerült a nemzeti kisebbségek védelmének megfelelő rendezése, a tagállamok az erre irányuló törekvéseket kategorikusan elutasították.

Az őshonos nemzeti kisebbségek védelme 2014-ben került újra napirendre Európában. 2014 áprilisában az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése elfogadta 1985/2014 sz. határozatát *A nemzeti kisebbségek helyzete és jogai Európában* címmel (a határozat alapjául szolgáló, az őshonos nemzeti kisebbségek helyzetére vonatkozó legjobb tagállami gyakorlatokról szóló jelentést Kalmár Ferenc magyar képviselő dolgozta ki).² Bár a *Kalmár-jelentést* akkor nem követték újabb nemzetközi és európai uniós dokumentumok, ezúttal nem kellett két évtizedet várni a nemzeti kisebbségek ügyének újbóli napirendre kerülésére.

2017 végén és 2018 elején három dokumentum született a nemzeti kisebbségek jogainak védelméről Európában. Az Európa Tanács tanácsadó szervként működő Helyi és

---

1 Szintén ekkor fogadta el az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése az 1201/1993 sz. ajánlását, amely a nemzeti kisebbségek máig legpontosabb és legtöbbet idézett definícióját tartalmazza.

2 Ld. erről bővebben: Varga Péter: A Kalmár-jelentés: újra napirenden a kisebbségi jogok. *Kisebbségkutatás*, 2014. 23 (2). 60–80.

Regionális Önkormányzatok Kongresszusa 2017. október 20-án fogadta el a *Regionális és kisebbségi nyelvek napjaink Európájában* című jelentést, melynek társelőadója Magyar Anna, a Kongresszus alelnöke volt (a továbbiakban: *Magyar–Hunziker-jelentés*).³ Az Európai Tanács Parlamenti Közgyűlése 2018. január 23-i ülésén fogadta el *A regionális és kisebbségi nyelvek védelme és támogatása Európában* című jelentést,⁴ melynek jelentéstevője Hoffmann Rózsa volt (a továbbiakban: *Hoffmann-jelentés*). Az Európai Parlament plenáris ülése 2018. február 7-én állásfoglalást fogadott el *A kisebbségekhez tartozó uniós polgárok hátrányos megkülönböztetésével szembeni küzdelem az EU tagállamaiban* címmel,⁵ amelyet Csáky Pál felvidéki EP-képviselő javaslatára tűzött napirendjére és fogadott el az Európai Parlament Petíciós Bizottsága (PETI), amelyet így később a plenáris ülésen is elfogadtak a képviselők (a továbbiakban: *Csáky–Wikström-jelentés*).

Az Európa Tanács keretén belül elfogadott két jelentés a regionális és kisebbségi nyelvek védelmére és támogatására összpontosít, fontos elvi megállapításokat téve a nemzeti kisebbségek nyelvhasználati jogai kapcsán. A *Magyar-jelentés* állásfoglalása kiemeli, hogy a regionális és kisebbségi nyelvek támogatása bár általában kevés költséggel jár, az érintett régiókban való tartózkodási hajlandóság növelésével a munkaerő vagy az agyelszívás elleni védelemként szolgálhat. A jelentés utal a korábbi empirikus bizonyítékokra, miszerint a többnyelvű régiók nagyobb jövedelmet biztosítanak a többnyelvű személyeknek, az egyének többnyelvű képessége pedig növeli a kreativitási tényezőket. A jelentés fontosnak tartja azon megközelítés hangsúlyozását is, miszerint a sokféleség a társadalom gazdagító tényezője, amelynek legbiztosabb védelmét a regionális vagy kisebbségi nyelvek védelme jelenti. Az állásfoglalás ezen felül általánosságban bátorítja a részes államokat a helyi vagy regionális nyelvek támogatására az oktatás, a közszolgáltatások és közigazgatás területén, kívánalomként határozza meg a különböző pozitív intézkedések tételét és a megszorító intézkedésektől való tartózkodást. A jelentés ajánlása felszólítja az Európa Tanács tagállamait, hogy segítsék elő a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát, bátorítsák a helyi és regionális önkormányzatokat a többnyelvűségi politikák fenntartására, hozzanak intézkedéseket e nyelvek oktatásának fejlesztése érdekében, fejlesszenek ki jobb oktatási módszereket az államnyelv tanítására, a kisebbséghez tartozó diákok részére, valamint biztosítsák a hozzáférést az állam által nyújtott közszolgáltatásokhoz és eljárásokhoz a

3 Regionális és kisebbségi nyelvek Európában, CPR33 (2017) 02 végleges, 424 (2017) sz. állásfoglalás és 410 (2017) sz. ajánlás

4 A regionális és kisebbségi nyelvek védelme és támogatása Európában – ET PK 2118 (2018) sz. ajánlás és az ET PK 2196 (2018) sz. határozat.

5 Az Európai Parlament 2018. február 7-i állásfoglalása az uniós tagállamokban élő kisebbségek védelméről és megkülönböztetésmentességéről (2017/2937(RSP))

regionális vagy kisebbségi nyelveken, csakúgy mint a kisebbségi nyelvet beszélők részére a határon átnyúló digitális műsorszolgáltatáshoz vagy az anyaállam nyelvén nyújtott egyéb szolgáltatásokhoz.

A Parlamenti Közgyűlés által elfogadott *Hoffmann-jelentés* felkéri az Európa Tanács tagállamait a kisebbségi nyelvet védő intézkedések megtételére az oktatás, a média és a kultúra területén, valamint a közigazgatási hatóságok és közszolgálati intézmények vonatkozásában. A jelentés leszögezi, hogy regionális és kisebbségi nyelvek használata meghatározó jelentőségű az európai polgárok identitása szempontjából, a nyelvek védelme pedig hozzájárul Európa kulturális gazdagságának és hagyományainak megóvásához és fejlesztéséhez, ezért alapvető fontosságú, hogy a nyelvi jogok biztosítsák a közösség kulturális reprodukcióját, tegyék lehetővé az egyének és a közösségek számára a politikai és kulturális életben való részvételt. A Közgyűlés felszólítja a tagállamokat, hogy tegyék meg a szükséges lépéseket a regionális vagy kisebbségi nyelvek használata jogának biztosítására, és ahol lehetséges, a regionális vagy kisebbségi nyelveket az ország második hivatalos nyelveként ismerjék el azokban a régiókban, ahol ezeket a nyelveket hagyományosan használják. A jelentés kívánatosnak tartja mind a regionális és kisebbségi nyelvek, mind pedig a hivatalos nyelvek megfelelő módszerekkel történő oktatását, a szórványtelepüléseken élő személyek megfelelő oktatását, valamint preferenciális küszöbértékek meghatározását a regionális vagy kisebbségi nyelvek tanulására. A Közgyűlés felkéri a tagállamokat, hogy – a közigazgatási hatóságok és közszolgálati intézmények vonatkozásában – a nyelvi küszöbértéktől függetlenül tegyék lehetővé a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát azokon a területeken, ahol az adott nyelvet beszélők hagyományosan élnek, megfelelően tájékoztassák a polgárokat a nyelvhasználat lehetőségeiről és biztosítsák a regionális vagy kisebbségi nyelveken történő közszolgálati szolgáltatásnyújtást. A média és kultúra kapcsán a jelentés többek között arra is kitér, hogy a tagállamoknak tartózkodniuk kellene az olyan korlátozó intézkedésektől, mint például a feliratozási/fordítási kötelezettségek és a hivatalos nyelven sugárzott programokkal kapcsolatos kötelező kvóták megállapítása, valamint hogy a tagállamok megfelelő arányban biztosítsanak helyet a regionális vagy kisebbségi nyelvet beszélők képviselői számára az országos és regionális média kulturális tartalmának készítéséért felelős szervezetekben.

Az Európai Parlament plenáris ülése által februárban állásfoglalás formájában elfogadott *Csáky–Wikström-jelentés* hordereje abban áll, hogy az Európai Unióban nem tekinthető tipikusnak az őshonos nemzeti kisebbségek jogainak védelmével kapcsolatos uniós felelősség hangsúlyozása, különösen nem európai parlamenti állásfoglalás formájában. Ahogy a jelentés is megjegyzi, miközben a nemzetközi megállapodások szilárd keretet

biztosítanak a kisebbségi jogok terén, az Európai Unióban a kisebbségi jogok védelmének átültetésével „még mindig van bőven javítanivaló”. A Petíciós Bizottságból indult dokumentum szerint több petíció is azt mutatja, hogy a kisebbségek alapvető jogaik gyakorlása során megkülönböztetéssel szembesülnek. Az Európai Parlament ezért úgy véli, hogy a tagállamoknak következetesen biztosítaniuk kell a kisebbségi jogokat, és rendszeres időközönként értékelniük kell e jogok tiszteletben tartását. Az állásfoglalás megállapítja, hogy az uniós napirend nem foglalkozik elég kiemelten a kisebbségekkel kapcsolatos kérdésekkel, holott az Unió felelősséggel tartozik a kisebbségek jogainak védelme és előmozdítása terén. Az Európai Parlament ezért szükségesnek tartja az uniós jogalkotási keret javítását a kisebbségekhez tartozó személyek jogainak átfogó védelme érdekében. Az állásfoglalás az uniós jogforrások közül először használja az „őshonos, nemzeti és nyelvi kisebbségek” kifejezést, amikor megállapítja, hogy az Európai Unió nem rendelkezik hatékony eszközökkel a kisebbségi jogok tiszteletben tartásának ellenőrzésére, ezért az Európai Parlament kéri az őshonos és nyelvi kisebbségek helyzetének hatékony uniós szintű nyomon követését. Az állásfoglalás értelmében az uniós intézményeknek fel kell hívniuk a figyelmet a kisebbségek védelmével kapcsolatos kérdésekre, valamint ösztönözniük és támogatniuk kell a tagállamokat a kulturális sokféleség és tolerancia előmozdításában. Az állásfoglalás a kisebbségi nyelvek védelméről is szól. Az elfogadott dokumentum értelmében az Európai Parlament ösztönzi a tagállamokat a kisebbségi nyelvek használatára vonatkozó jog és az Unió nyelvi sokféleségének védelmére. A jelentés leszögezi: az olyan közösségekben, ahol egynél több hivatalos nyelvet használnak, a nyelvi jogokat tiszteletben kell tartani, ezért a Parlament felhívja a Bizottságot, hogy erősítse meg a regionális és kisebbségi nyelvek oktatásának és használatának előmozdítását, hiszen ezzel kezelhető az Európai Unióban tapasztalt nyelvi megkülönböztetés.

Ahogy Csáky Pál ez év elején többször fogalmazott, az őshonos nemzeti kisebbségek jogainak védelmében fellépő szereplők „offenzívában vannak” Európában. 2017 végén és 2018 elején az Európa Tanácsban került újra napirendre a nemzeti kisebbségek védelme, amely a nemzetközi jog eddig sem elhanyagolható jelentőségű dokumentumait gyarapította. Ezek után az Európai Parlament fogadott el történelminek tekinthető állásfoglalást az őshonos, nemzeti és nyelvi kisebbségek védelméről, megállapítva az Unió felelősségét a kérdésben, és egyben sürgetve a vonatkozó uniós joganyag fejlesztését. Az Európai Unió legfőbb népképviselői szerve tehát elismerte az őshonos nemzeti kisebbségek védelme fejlesztésének szükségességét, azonban a többi uniós intézmény és a nemzeti kisebbségek jogainak védelmét ellenző tagállamok képezte falat eddig még nem sikerült áttörni.

Az egyik téglát ebből a falból a Minority SafePack – illetve ahogy Magyarországon az aláírásgyűjtési kampány során megismerhettük, a Nemzeti Kisebbségvédelmi Kezdeményezés – ütheti ki, amely vélhető sikere⁶ eredményeként az Európai Bizottság köteles lesz napirendjére tűzni az őshonos nemzeti közösségek ügyét. A következő lépés tehát az európai uniós rendes jogalkotási eljárására kizárólagosan jogosult, az Unió „kvázi-kormányának” is tekinthető Bizottság „meggyőzése” a nemzeti kisebbségek jogait védő uniós garanciák fontosságáról. A jogalkotási aktusra irányuló javaslatot a szervezők várhatóan csak jövő évben, a 2019. májusi európai parlamenti választások után nyújtják majd be a Bizottsághoz, ekképpen pedig a jogalkotási aktusra irányuló javaslat benyújtásáról szóló bizottsági döntés is vélhetően az új Bizottság feladata lesz.⁷ Bár kérdéses, hogy a Bizottság nyújt-e be egyáltalán – és ha igen, milyen tartalommal – jogalkotási javaslatot, 1 320 000 uniós polgár támogató nyilatkozata erős legitimitációt ad az őshonos nemzeti kisebbségek jogainak védelmében fellépő politikai és civil szereplőknek. Ez a polgári felhatalmazás tovább táplálhatja a nemzeti kisebbségek jogai melletti fellépést, elősegítve további nemzetközi és európai uniós mérföldkövek születését.⁸

A nemzeti kisebbségek jogainak védelmezői valóban offenzívában vannak, e lendület fenntartásához pedig a Minority SafePack várható elhúzódása is hozzájárulhat a kérdés európai uniós napirenden tartásával. Az Európa Tanács és Európai Unió nemzeti kisebbségek védelmével kapcsolatos dokumentumai kiegészítik egymást, hiszen egyazon kérdéskörre vonatkoznak, jelesül az Európában őshonos/hagyományos nemzeti kisebbségek jogainak védelmére. Ennek az útnak nagyobbik része vélhetően még előttünk áll, azonban a jelen kiadvány tárgyát képező három jelentés – a bennük foglalt elvi megállapítások későbbi hivatkozhatósága által – elévülhetetlen érdemeket szerzett az őshonos nemzeti kisebbségek védelmével kapcsolatos európai megközelítés megváltoztatásában.

6 A kézirat lezárásakor még folyt a nemzeti hatóságokhoz leadott aláírások érvényességi vizsgálata.

7 A Minority SafePack európai polgári kezdeményezést életre hívó Európai Nemzetiségek Föderatív Uniójának (FUEN) küldöttgyűlése 2018. június 23-i kongresszusi határozatával felhatalmazta a FUEN elnökségét arra, hogy a kezdeményezés polgári bizottságával közösen találja meg a legmegfelelőbb pillanatot arra, hogy a Minority SafePack támogató nyilatkozatait benyújtsák az Európai Bizottsághoz, érdemi jogalkotási folyamat elindítása érdekében. – Forrás: FUEN Sajtóközlemény, 2018. június 23. Letöltés helye: fuen.org; letöltés ideje: 2018. 06. 24.

8 Egy ilyen lehetséges mérföldkö lehetne a jelenleg kidolgozás alatt lévő „kisebbségi jogminimum”, melyet Nagy József felvidéki EP-képviselő készített elő jelentés formájában az Európai Parlament Állampolgári, Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottsága (LIBE) részére. E joganyag tartalmát illetően – figyelemmel a túlságon puha jellegére – több EP-képviselő aggodalmának adott hangot, többek között 2018. május 16-án, Brüsszelben, az Európai Parlamentben, a Csáky Pál szervezésében megvalósuló *Hogyan tovább az európai kisebbségpolitikában* elnevezésű konferencián.

Regionális és kisebbségi nyelvek napjaink Európájában

424 (2017) sz. ÁLLÁSFOGLALÁS⁹

1. Felismerve a nyelv és a kultúra közötti szoros kapcsolatot, valamint összhangban az Európa Tanács prioritásaival, a Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa (a továbbiakban: „a Kongresszus”) régóta törekszik arra, hogy támogassa és fenntartsa a történelmi regionális és kisebbségi nyelveket Európa kulturális gazdagsága és hagyományai, valamint nyelvi sokfélesége előmozdításának és javításának, továbbá a kölcsönös megértés javításának eszközeként a demokratikus részvétel, a kulturális sokféleség és a társadalmi kohézió elvei alapján.
2. Az 1992-ben aláírt és az 1998-ban hatályba lépett Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája (ETS No 148) az egyetlen jogilag kötelező európai okirat, amelyet Európa olyan történelmi regionális és kisebbségi nyelveinek védelme és támogatása érdekében dolgoztak ki, amely nyelveket egy államon belül hagyományosan olyan állampolgárok használnak, akik a teljes népességhez képest számszerűen kisebb csoportot alkotnak.
3. Sajnálatos módon a 2017-ig mindössze 25 európai állam ratifikálta a Chartát, és további 8 európai állam írta azt alá ratifikálás nélkül. Ez azt jelenti, hogy 14 európai állam nem írta alá és nem is ratifikálta a Chartát.
4. Noha a Charta részes felei maguk az államok, a helyi és regionális önkormányzatok kulcsszerepet játszanak annak hatékony végrehajtásában. Azon államokban, amelyek még nem írták alá és nem ratifikálták a Kartát, ez mozgásteret biztosít a regionális önkormányzatoknak a Charta elveinek önkéntes megvalósításához.
5. Ismételten megerősítve a Charta továbbra is érvényes alapelveit, mind tapasztalatok – amelyeket a Charta létezésének utóbbi évtizedeiben gyűjtöttek, ideértve legjobb gyakorlatokat, kihívásokat és feszültségeket –, mind a társadalomban zajló új folyamatok a Charta végrehajtására alkalmazott módszerek megújítását teszik szükségessé a Charta alapelvei és rendelkezései állandóságának sérelme nélkül.

9 Megtárgyalta és jóváhagyta a Régiók Kamarája 2017. október 19-én, és elfogadta a Kongresszus 2017. október 20-án, 3. ülés (lásd: CPR33(2017)02 sz. dokumentum, indokolás), társelőadók: Hunziker, Lelia, Svájc (L, SOC) és Magyar Anna, Magyarország (R, EPP-CCCE).

6. A Charta 1998-as hatályba lépése óta összegyűlt megfigyelések és panaszok azt mutatják, hogy a Charta valamely állam általi ratifikálása nem jelent garanciát a történelmi regionális vagy kisebbségi nyelvek tényleges védelmére a napi gyakorlatban való hatékony és következetes végrehajtás nélkül. Néhány esetben némi visszaesés is előfordult a regionális vagy kisebbségi nyelv védelmének szintjében. Ez rámutat a Charta végrehajtásában érintett különböző érdekeltek bevonásának fontosságára. Ennélfogva a regionális és helyi önkormányzatok szerepe elsőrendű fontosságú.
7. A rendelkezések hatékony végrehajtása ezért megköveteli a digitalizációval járó drámai társadalmi és műszaki változások figyelembe vételét. Ezt figyelembe véve, tíz évvel a regionális vagy kisebbségi nyelvek oktatására vonatkozó ajánlása után a Kongresszus arra vállalkozott, hogy megvizsgálja a Charta jelenlegi alkalmazását az új folyamatok fényében, annak érdekében, hogy megvitassák a helyi és regionális önkormányzatok e tekintetben megújult lehetőségeit.
8. A 2008 utáni gazdasági helyzetet egyértelműen jellemezte a regionális vagy kisebbségi nyelveket támogató politikákról való vélekedés változása. Ez a kisebbségi nyelveken nyújtott oktatás és szolgáltatások lényeges megnyirbálásait eredményezte. Jóllehet a nemzeti hatóságok jelentősebb szerepet játszanak e megszorító politikákban (a helyi vagy regionális önkormányzatok ritkán kapnak egyértelműen azonosított költségvetéseket nemzeti szintről a regionális vagy kisebbségi nyelvekre vonatkozó végrehajtáshoz), a helyi és regionális önkormányzatokat is emlékeztetni kellene azon lényeges előnyökre, amelyek a kulturális sokféleség – ideértve a nyelvi sokféleséget – védelméből és ápolásából fakadnak. A regionális és kisebbségi nyelvek részére vonzó körülményeinek biztosítása bár általában kevés költséggel jár, a munkaerő vagy az agyelszívás elleni védelemként szolgálhat, növelve az érintett régiókban való tartózkodási hajlandóságot. Az empirikus bizonyítékok továbbá azt mutatják, hogy a többnyelvű régiók magasabb jövedelmet kínálnak mind a többnyelvű egyének, mind a régió egésze számára. Végül, de nem utolsósorban, az egyének többnyelvű képességének magasabb szintje növeli a kreativitási tényezőket.
9. Elsődleges közszolgáltatókként a helyi és regionális önkormányzatoknak össze kellene hangolniuk intézkedéseiket a nemzeti hatóságokkal a Charta megfelelő végrehajtása érdekében. A helyi és regionális önkormányzatokat teljes mértékben be kell vonni, és lépéseket kell tenniük, hogy kormányzati szintről kötelező

feladatkört és kifejezett felhatalmazást kapjanak a napi gyakorlatukhoz szükséges eljárások végrehajtásához. Hasonlóképpen, a helyi és regionális önkormányzatokat teljes mértékben be kell vonni, és egyértelmű jogosultsággal kellene rendelkezniük a digitálizáció miatt a társadalom szinte valamennyi ágazatának működési módjában bekövetkező változások sikeres figyelembe vétele érdekében. Ezen új folyamatok egyaránt járnak kihívásokkal és lehetőségekkel Európa kulturális gazdagságának és hagyományainak – ideértve a nyelvi sokféleséget – védelme és ápolása tekintetében. A helyi és regionális közpolitikáknak a hagyományos támogatások megvonása nélkül kell figyelembe venniük a digitális ágazatot, mint olyan támogatási eszközt, amely a lehető legnagyobb mértékben támogatja a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát az oktatásban, igazságszolgáltatási és adminisztratív eljárásokban, a médiában, a kulturális a gazdasági és társadalmi életben, valamint a határokon átnyúló ügyletekben.

10. A fentieket figyelembe véve a Kongresszus:

a. szem előtt tartva a

a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartáját (ETS No. 148), a regionális vagy kisebbségi nyelvek oktatásáról szóló 222/2007 számú ajánlását, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 1773/2006 számú, *2003-as iránymutatások a kisebbségi nyelvek használatáról a műsorszórási médiában és az Európa Tanács szabványaiiban: az EBESZ-szel való együttműködés és szinergia erősítésének szükségessége* című ajánlását, a 364/2014 számú, *A regionális média, mint a részvételi demokrácia építésének eszköze* című ajánlását, a 282/2009 számú, *A digitális megosztottság és az e-befogadás a régiókban* című állásfoglalását, valamint a 173/2005 számú, *Regionális média és a határokon átnyúló együttműködés* elnevezésű ajánlását;

b. tekintettel arra, hogy:

i. az Európa Tanács tagállamait annak az elvnek kell vezérelnie, hogy a sokféleség nemcsak tény, hanem a társadalmat gazdagító elem is, és a történelmi regionális vagy kisebbségi nyelvek megvédése az említett sokféleség legbiztosabb védelmét jelenti;

ii. az interkulturális és többnyelvű hozzáállással jellemzett Charta szellemiségével és rendelkezéseivel összhangban a regionális vagy kisebbségi nyelvek minden egyes (hivatalos vagy nem hivatalos) kategóriájának megfelelő

szerepet kell betölteniük a demokratikus és befogadó társadalomban;

iii. bár az államok a szerződő felek, a helyi és regionális önkormányzatok döntő szerepet játszanak a Charta gyakorlati végrehajtásában;

c. felkéri az Európa Tanács tagállamainak helyi és regionális önkormányzatait, hogy:

i. szólítsák fel saját nemzeti hatóságait a Charta aláírására és ratifikálására, ha ezt eddig még nem tették meg;

ii. szólítsák fel saját nemzeti hatóságait, hogy biztosítsák a helyi önkormányzatok számára az őket megillető jogokat, teljes mértékű bevonásukat és határozzák meg kötelező felelősségi körüket, világosan meghatározott költségvetéssel a napi gyakorlathoz szükséges folyamatok végrehajtása érdekében;

iii. szólítsák fel saját nemzeti hatóságait, hogy tartózkodjanak a megszorító intézkedések regionális vagy kisebbségi nyelvű politikákra történő kiterjesztésétől, mivel az állami kiadásokra gyakorolt hatásuk kismértékűnek bizonyult;

iv. szólítsák fel saját nemzeti hatóságait, hogy tartózkodjanak a helyi vagy regionális önkormányzatok regionális vagy kisebbségi nyelvek előmozdítása érdekében tett, hatáskörükbe tartozó pozitív lépések korlátozásától, valamint tartózkodjanak e nyelvek védelmének rövidlátó értelmezésétől, ideértve azt a helytelen nézetet, hogy tilos minden olyan védelmi intézkedés, amelyet jogszabály külön és kifejezetten nem határoz meg;

v. lépjenek fel a történelmi regionális vagy kisebbségi nyelvek, mint olyan kulcsfontosságú erőforrás védelme érdekében, amelyet meg kell őrizni, mivel azok előnyt jelentenek a regionális és a helyi gazdaság, a kreativitás, az életvitel és a jólét szempontjából, azáltal, hogy elősegítik és ösztönzik a beszédben és írásban, az állami és magánéletben történő használatukat;

vi. feleljenek meg a helyi, regionális és nemzeti kormányok közötti hatékony együttműködés és kölcsönhatás követelményének a történelmi regionális vagy kisebbségi nyelvek védelmét és támogatását illetően, figyelembe véve, hogy a nyelvi kérdésekkel kapcsolatos közigazgatási jogkörök egyértelmű megosztásának hiánya azzal a kockázattal jár, hogy hátráltatja a jó gyakorlatok regionális szinten történő megvalósítását;

vii. ahol és amikor lehetséges, tegyenek intézkedéseket a regionális vagy kisebbségi nyelvtanítás és az e nyelveken történő oktatás e régióban történő erősítése és fejlesztése érdekében azzal, hogy vonzó feltételeket kínálnak (lehetőleg meghatározott költségvetések révén), hozzájárulva ezzel egy olyan európai tér létrehozásához, ahol szisztematikusan és koherens módon biztosítanak oktatást regionális vagy kisebbségi nyelven;

viii. amikor és ahol lehetséges, biztosítsák, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelvek beszélői profitálhassanak a távoktatás új formáiból, amelyek az e nyelvek használatát támogató olyan új alkalmazások fejlesztése által jöttek létre, amelyek támogatják és biztosítják a szolgáltatásnyújtást ezeken a nyelveken a digitális szférában is, beleértve az új digitális határok lebontását;

ix. biztosítsanak hozzáférést a helyileg vagy regionálisan nyújtott közszolgáltatásokhoz és eljárásokhoz regionális vagy kisebbségi nyelveken, ideértve – többek között – az egészségügyi és szociális szolgáltatásokat, tekintetbe véve a közigazgatási szervek regionális és kisebbségi nyelveken nyújtott digitális szolgáltatásainak alapvető fontosságát, valamint ezek társadalmon belüli rohamos fejlődésére;

x. ösztönözzék és támogassák a nemzeti, regionális és helyi hatóságokat, hogy azok folytassanak konzultációt és működjenek együtt a regionális vagy kisebbségi nyelvet beszélők képviselőivel nyelvpolitikáik és nyelvi szolgáltatásaik fejlesztésében és megvalósításában;

xi. amikor helyénvaló, javítsák a regionális és határokon átnyúló együttműködést az anyaállamok által regionális vagy kisebbségi nyelveken nyújtott szolgáltatásokhoz történő hozzáférés biztosítása érdekében.

11. A Kongresszus felkéri a Kartát még alá nem író és nem ratifikáló tagállamok helyi és regionális önkormányzatait, hogy fogadják el a Charta hatáskörüknek megfelelő rendelkezéseket tartalmazó helyi vagy regionális változatait, továbbá hasznosítsák a Kartát és az Európa Tanács Európai Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Szakértői Bizottságának nyomon követési gyakorlatát, mint legjobb gyakorlatokat és a gyakorlati példákat arra vonatkozóan, hogy miként lehet megszervezni azokat a feltételeket, ahol védik és támogatják a történelmi regionális vagy kisebbségi nyelveket.

410 (2017) sz. AJÁNLÁS¹⁰

1. Felismerve a nyelv és a kultúra közötti szoros kapcsolatot, a Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa – összhangban az Európa Tanács prioritásaival – régóta törekszik arra, hogy támogassa és fenntartsa a történelmi regionális és kisebbségi nyelveket Európa kulturális gazdagsága és hagyományai, valamint nyelvi sokfélesége előmozdításának, továbbá a kölcsönös megértés javításának eszközeként a demokratikus részvétel, a kulturális sokféleség és a társadalmi kohézió elvei alapján.
2. Az 1992-ben aláírt és az 1998-ban hatályba lépett Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája (ETS No 148) az egyetlen jogilag kötelező európai okirat, amelyet Európa olyan történelmi regionális és kisebbségi nyelveinek védelme és támogatása érdekében dolgoztak ki, amely nyelveket egy államon belül hagyományosan olyan állampolgárok használnak, akik a teljes népességhez képest számszerűen kisebb csoportot alkotnak.
3. Sajnálatos módon a 2017-ig mindössze 25 európai állam ratifikálta a Kartát, és további 8 európai állam írta azt alá ratifikálás nélkül. Ez azt jelenti, hogy 14 európai állam nem írta alá és nem is ratifikálta a Chartát.
4. Noha a Charta részes felei maguk a tagállamok, a helyi és regionális önkormányzatok kulcsszerepet játszanak annak hatékony végrehajtásában. Azon államokban, amelyek még nem írták alá és nem ratifikálták a Kartát, ez mozgásteret biztosít a regionális önkormányzatoknak a Charta elveinek önkéntes megvalósításához.
5. Ismételten megerősítve a Charta továbbra is érvényes alapelveit, mind tapasztalatok – amelyeket a Charta létezésének utóbbi évtizedeiben gyűjtöttek, ideértve legjobb gyakorlatokat, kihívásokat és feszültségeket –, mind a társadalomban zajló új folyamatok a Charta végrehajtása módszereinek megújítását teszik szükségessé a Charta alapelvei és rendelkezései állandóságának sérelme nélkül.
6. A Charta 1998-as érvénybe lépése óta összegyűlt megfigyelések és panaszok azt mutatják, hogy a Charta valamely állam általi ratifikálása nem jelent garanciát a történelmi regionális vagy kisebbségi nyelvek tényleges védelmére a napi

10 Megtárgyalta és jóváhagyta a Régiók Kamarája 2017. október 19-én, és elfogadta a Kongresszus 2017. október 20-án, 3. ülés (lásd: CPR33(2017)02 sz. dokumentum, indokolás), társelőadók: Hunziker, Lelia, Svájc (L, SOC) és Magyar Anna, Magyarország (R, EPP-CCE).

gyakorlatban való hatékony és következetes végrehajtás nélkül. Néhány esetben némi visszaesés is előfordult a regionális vagy kisebbségi nyelv védelmének szintjében. Ez kihangsúlyozza a Charta végrehajtásában érintett különböző érdekeltek bevonásának fontosságára, és különösen a regionális és helyi önkormányzatok szerepét.

7. A rendelkezések hatékony végrehajtása ezért megköveteli a digitalizációval járó drámai társadalmi és műszaki változások tekintetbe vételét. Ezt figyelembe véve, tíz évvel a regionális vagy kisebbségi nyelvek oktatására vonatkozó ajánlása után a Kongresszus arra vállalkozott, hogy megvizsgálja a Charta jelenlegi alkalmazását az új folyamatok fényében, annak érdekében, hogy megvitassák az Európa Tanács tagállamainak e tekintetben megújult lehetőségeit.
8. A költségek és hasznok összevetésekor az empirikus bizonyítékok azt jelzik, hogy a kulturális sokféleség – beleértve a nyelvi sokféleséget – védelme és ápolása pozitív eredménnyel jár mind gazdasági, mind kulturális szempontból. Jóllehet a fenntartási politikáknak van költsége, ezt gyakran meglehetősen túlbecsülik, és e költséget többnyire ellensúlyozza az, amit „sokféleségi osztalékként” emlegetnek, vagyis a többnyelvű régiók általában nagyobb jólétet élveznek, és magasabb jövedelmeket kínálnak a nyelveket tudó egyéneknek. Bizonyos szolgáltatások esetében, például az anyanyelv használatával nyújtott egészségügyi ellátásnál, különösen a kisgyermekek számára nyújtott ellátás esetében az ilyen szolgáltatásokhoz kapcsolódó költségek aligha vethetőek össze a belőlük származó előnyökkel.
9. Ugyanakkor a most már jól megalapozott adatok ellenére a 2008 utáni recesszió óta az Európa Tanács számos tagállama csökkentette a kisebbségi nyelveket beszélőknek nyújtott oktatás és szolgáltatások költségvetését. A költségvetési támogatások ilyen csökkentése rávilágít az állam, a közösség és a regionális szint szűklátókörű politikájára, amely nemcsak kulturálisan káros, hanem ellentétes a régiók gazdasági vagy egyéb érdekeivel is.
10. Sajnálatos módon az Európai Unió visszalépett a legtöbb olyan közvetlen finanszírozási rendszerétől, amely regionális vagy kisebbségi nyelveket támogat. Mindazonáltal, az ilyen nyelveket beszélők által lakott, gyakran távoli régiók gazdaságát támogató alapok fejlesztésének egyik módja lehet az állam vagy az Európai Unió vonatkozó támogatási rendszerei által nyújtott regionális strukturális támogatások aktív felhasználása. Például az Európai Unió INTERREG

projektjei¹¹ nemcsak a regionális vagy kisebbségi nyelvek számára jelenthetnek előnyt, hanem abból profitálhat az egész régió is. Az ilyen irányú erőfeszítések valószínűleg mind gazdaságilag, mind kulturálisan megtérülnek, elősegítve ezáltal a regionális fejlődést. A nyelvi sokféleség védelmébe beletartozik az Európai Unió regionális vagy kisebbségi nyelveket támogató rendszerei közvetlen finanszírozása újbóli belépésének szükségessége.

11. A hatóságoknak a Chartát a társadalom szinte valamennyi ágazatában a digitalizálás miatt bekövetkezett változásai alapján kell végrehajtaniuk. Ezen új folyamatok egyaránt járnak kihívásokkal és lehetőségekkel Európa kulturális gazdagságának és hagyományainak – ideértve a nyelvi sokféleséget – védelmében és ápolásában. A helyi és regionális közpolitikáknak a hagyományos támogatások megvonása nélkül kell figyelembe kell venniük a digitális ágazatot, mint olyan támogatási eszközt, amely a lehető legnagyobb mértékben támogatja a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát az oktatásban, igazságszolgáltatási és adminisztratív eljárásokban, a médiában, a kulturális a gazdasági és társadalmi életben, valamint a határokon átnyúló ügyletekben.
12. A helyi és regionális önkormányzatok az elsődleges közszolgáltatók; ezért a nemzeti hatóságoknak össze kellene hangolniuk velük az intézkedéseiket a Charta megfelelő végrehajtása érdekében. A helyi és regionális önkormányzatokat teljes mértékben be kellene vonni, és kötelező feladatkört, valamint kifejezett felhatalmazást kellene kapniuk a nemzeti hatóságoktól a napi gyakorlathoz szükséges eljárások végrehajtása érdekében.
13. A fentieket figyelembe véve a Kongresszus:
  - a. szem előtt tartva a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartáját (ETS No. 148), a regionális vagy kisebbségi nyelvek oktatásáról szóló 222/2007 számú ajánlását, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 1773/2006 számú, 2003-as iránymutatások a kisebbségi nyelvek használatáról a műsorszóró médiában és az Európa Tanács szabványaiban: az EBESZ-szel való együttműködés és szinergia erősítésének szükségessége című ajánlását, a 364/2014 számú, A regionális média, mint a részvételi demokrácia építésének eszköze című ajánlását, a 282/2009 számú, A digitális megosztottság és az e-befogadás a régiókban című állásfoglalását, valamint a 173/2005 számú, Regionális média és a határokon átnyúló együttműködés elnevezésű ajánlását;

11 Lásd: www.interregeurope.eu; letöltés ideje: 2018. 06. 24.

b. tekintettel arra, hogy:

i. az Európa Tanács tagállamait minden esetben annak az elvnek kell vezérelnie, hogy a kulturális sokféleség nemcsak tény, hanem a társadalmat gazdagító elem is, és a történelmi regionális vagy kisebbségi nyelvek megvédése az említett sokféleség legbiztosabb védelmét jelenti;

ii. a Charta interkulturális és többnyelvű megközelítése megkívánja, hogy a történelmi regionális vagy kisebbségi nyelvek minden kategóriája megfelelő szerepet töltsön be, és hogy a Charta semmilyen módon nem irányul a hivatalos nyelvek tanulási szükséglete ellen;

iii. a Charta nem lehet negatív hatással a nyelvekre vonatkozóan meglévő semmilyen kedvező rendelkezésre, ahol bizonyos nyelvek vagy az azokat gyakorló kisebbségek már belföldi jogszabályokban vagy nemzetközi megállapodás alapján meghatározott védett státuszt élveznek, a legkedvezőbb rendelkezéseket kell alkalmazni;

iv. a Charta célja azon hagyományos nyelvek védelme és segítése, amelyek fenyegetett helyzetbe kerültek azon államokon belül, ahol történelmi okokból kifolyólag vannak jelen, a Charta megkülönböztetésmentességi záradékát nemcsak tiszteletben kell tartani, hanem támogatni is kell a tagállamok által hozott intézkedésekkel;

c. arra kéri a Miniszteri Bizottságot, hogy az kérje fel a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartáját még alá nem író és nem ratifikáló tagállamokat az aláírás és ratifikálás megfontolására, ösztönözve a jelenlegi és jövőbeli részes államokat a regionális vagy kisebbségi nyelvekkel kapcsolatos kötelezettségvállalásaik elmélyítésére;

d. felszólítja az Európa Tanács tagállamait, hogy:

i. lépjenek fel a történelmi regionális vagy kisebbségi nyelvek védelme érdekében azáltal, hogy elősegítik és ösztönzik a beszédben és írásban, az állami és magánéletben történő használatukat;

ii. tartózkodjanak a megszorító intézkedések súlyának regionális vagy kisebbségi nyelvpolitikákra való terhelésétől, mivel bebizonyosodott, hogy azok állami kiadásokra gyakorolt hatása csekély;

iii. feleljenek meg a helyi, regionális és nemzeti kormányok közötti hatékony együttműködés és kölcsönhatás követelményének a történelmi regionális vagy kisebbségi nyelvek védelmével és előmozdításával kapcsolatban, mivel a nyelvhasználati kérdésekkel kapcsolatos közigazgatási hatáskörök egyértelmű megosztásának hiánya veszélyezteti a bevált gyakorlatok regionális szintű végrehajtását;

iv. garantáljanak a regionális és helyi önkormányzatoknak kifejezett felhatalmazást, teljes részvételt és kötelező feladatkört, egyértelműen meghatározott költségvetésekkel a napi gyakorlatukhoz szükséges eljárások végrehajtásához;

v. tegyenek lépéseket a nyelvi sokszínűség európai védelme fontosságának kiemelése érdekében, és bátorítsák a helyi és regionális önkormányzatokat a többnyelvűségi politikák fenntartására a regionális vagy kisebbségi nyelvet nemzeti vagy európai szinten támogató strukturális rendszerek közvetlen finanszírozásának aktív bevonása által;

vi. tartózkodjanak a helyi vagy regionális önkormányzatok regionális vagy kisebbségi nyelvek előmozdítása érdekében tett, hatáskörükbe tartozó pozitív lépések korlátozásától, valamint az ilyen nyelvek védelmének megszorító értelmezésétől, beleértve azt a téves elképzelést is, hogy az összes védelmi intézkedés tilos, amelyet a jogszabályok külön kifejezetten nem határoznak meg;

vii. vizsgálják felül, és ahol helyénvaló, növeljék a történelmi regionális vagy kisebbségi nyelvek védelmi szintjét, ideértve regionális hivatalos nyelv státusz megadásának lehetőségét, amikor szükséges, olyan területeken, ahol a használók száma, illetve aránya meghalad egy bizonyos szintet;

viii. tegyenek intézkedéseket a regionális vagy kisebbségi nyelvtanítás és az e nyelveken történő oktatás erősítése és fejlesztése érdekében a régióikban, hozzájárulva ezzel egy olyan európai tér létrehozásához, ahol szisztematikusan és koherens módon biztosítanak oktatást regionális vagy kisebbségi nyelven;

ix. fejlesszenek ki jobb tanítási módszereket az állami nyelv tanulásában a kisebbségi tanulók számára, és támogassák a regionális vagy kisebbségi nyelvek tanulását a többségi nyelvet beszélők körében, az adott nyelvek

használatát támogató új alkalmazások kifejlesztésével biztosítva, hogy azon nyelvek beszélői kihasználhassák a távoktatás új formáit;

x. harcoljanak a regionális vagy kisebbségi nyelvek „digitális kihalásának” veszélye ellen azzal, hogy támogatják az ilyen nyelveket figyelembe vevő nyelvi technológiák fejlesztését, ideértve a helyi feltételekhez illeszkedő alkalmazásokat, továbbá az e nyelveken történő szolgáltatásnyújtás biztosítását a digitális szférában is;

xi. biztosítsanak hozzáférést az állam által nyújtott közszolgáltatásokhoz és eljárásokhoz regionális vagy kisebbségi nyelveken, ideértve – többek között – bírósági ügyeket, adó- és nyugdíjeljárásokat, egészségügyi és szociális szolgáltatásokat, tekintetbe véve a közigazgatási szervek regionális és kisebbségi nyelveken nyújtott digitális szolgáltatásainak alapvető fontosságát, valamint ezek társadalmon belüli rohamos fejlődésére;

xii. ösztönözzék és támogassák a közigazgatási szerveket nemzeti, regionális és helyi szinten, hogy azok folytassanak konzultációt és működjenek együtt a regionális vagy kisebbségi nyelvet beszélők képviselőivel nyelvpolitikáik és nyelvi szolgáltatásaik fejlesztésében és megvalósításában;

xiii. amikor helyénvaló, biztosítsanak határon átnyúló digitális műsorszóráshoz és más szolgáltatásokhoz való hozzáférést határokon túli kisebbségekkel rendelkező anyaállam nyelvén a regionális vagy kisebbségi nyelvet beszélők számára, elkerülendő az új virtuális határt jelentő területi alapú tartalomkorlátozást.

A regionális és kisebbségi nyelvek védelme és támogatása Európában

2196 (2018) sz. HATÁROZAT¹²

Parlamenti Közgyűlés

1. A Parlamenti Közgyűlés kijelenti, hogy az európai demokráciákban a regionális és kisebbségi nyelvek használata meghatározó jelentőségű az érintett európai polgárok egyéni és közösségi identitása szempontjából. A nyelvi sokszínűség a közös európai kulturális örökség része, ezért ezeknek a nyelveknek védelme és fejlesztésük támogatása alapvető európai érték.
2. A Közgyűlés ismételten megerősíti, hogy Európa történelmi regionális vagy kisebbségi nyelveinek védelme, amelyek közül néhányat az esetleges eltűnés veszélye fenyeget, hozzájárul Európa kulturális gazdagságának és hagyományainak megóvásához és fejlesztéséhez. Ezzel összefüggésben a Közgyűlés emlékeztet az 1201 (1993) sz. ajánlásra, az 1492 (2001) sz. ajánlásra, az 1770 (2010) sz. határozatára és az 1985 (2014) sz. határozatára, amelyek mindegyike a nemzeti kisebbségek jogairól szól.
3. A Közgyűlés megállapítja, hogy a nyelv önmagában vett érték, amely egyben a kulturális javak közé tartozik. Ezért alapvető fontosságú, hogy a nyelvi jogok biztosítsák a közösség kulturális reprodukcióját, tegyék lehetővé az egyének és a közösségek számára a politikai és kulturális életben való részvételt, ezáltal segítve a gazdasági és társadalmi folyamatokba történő bekapcsolódásukat.
4. Ezen célkitűzéseket hivatott teljesíteni a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája (ETS 148), amely az elmúlt két évtizedben egyedülálló szerepet játszott a regionális vagy kisebbségi nyelvek védelmében és támogatásában. A Közgyűlés nagyra értékeli a Charta Szakértői Bizottságának az elmúlt két évtizedben kifejtett ez irányú munkáját.
5. A Közgyűlés sajnálattal állapítja meg, hogy a 47 tagállam közül eddig mindössze 25 ratifikálta, további nyolc pedig csak aláírta a Chartát.

---

12 2018. január 23-i parlamenti vita (3. ülészak) (ld. Doc. 14466, a Kulturális, Tudományos, Oktatási és Média Bizottság jelentése, jelentéstevő: Hoffmann Rózsa képviselő asszony). A szöveget a Közgyűlés 2018. január 23-án fogadta el. – Ld. még a 2118 (2018) sz. ajánlást.

6. A Közgyűlés aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy számos állam késlekedik a Charta alkalmazásáról szóló országjelentésének leadásával; egyes államok egy teljes monitoring kört is kihagytak, ami akadályozza a Szakértői Bizottságnak, illetve a Miniszteri Bizottságnak a regionális vagy kisebbségi nyelvek védelmének és támogatásának elősegítése érdekében végzett munkáját.
7. E megfontolások fényében a Közgyűlés felszólítja az Európa Tanács tagállamait, hogy:
  - 7.1. amennyiben ezt még nem tették meg, írják alá és/vagy ratifikálják a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartáját, és – a Charta szerinti státuszuktól függetlenül – tartózkodjanak minden olyan lépéstől, amely az abban meghatározott elvekkel ellentétes;
  - 7.2. tegyék meg a szükséges lépéseket annak biztosítására, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatának jogát a közösség életének minden területén elismerjék, és ahol lehetséges, a regionális vagy kisebbségi nyelveket az ország második hivatalos nyelveként ismerjék el azokban a régiókban, ahol ezeket a nyelveket hagyományosan használják, szem előtt tartva az ország egyes régióinak sajátos körülményeit és történelmi hagyományait;
  - 7.3. a Charta 15. cikkével összhangban további késedelem nélkül nyújtsák be az országjelentést, és konstruktív módon működjenek közre a Szakértői Bizottság által végzett monitoring munkában;
  - 7.4. igazítsák a Charta szerinti kötelezettségvállalásaikat az egyes nyelvek szociolingvisztikai helyzetéhez, a Charta szellemiségével összhangban;
  - 7.5. alkalmazzanak olyan strukturált megközelítést a vállalt kötelezettségek teljesítésére, amely magában foglalja az intézmények minden szintjét, a regionális és helyi hatóságokat is beleértve, valamint ehhez kapcsolódóan világosan határozzák meg a felelősségi és végrehajtási hatásköröket;
  - 7.6. tanulmányozzák és alkalmazzák más államok legjobb gyakorlatát.
8. A Közgyűlés felkéri a részes tagállamokat, hogy a Charta keretében vállalt kötelezettségeiknek megfelelően
  - 8.1. az oktatás területén:
    - 8.1.1. tegyenek eleget az európai nemzeti kisebbségek helyzetéről és jogairól szóló, 1985 (2014) sz. határozat 10.4.2–10.4.5 bekezdésében foglaltaknak;

- 8.1.2. mérjék fel, ahol ez lehetséges, még az iskolai tanulmányaik megkezdése előtt, hogy mi a gyermekek anyanyelve, és biztosítsák, hogy mind a kisebbségi vagy a regionális nyelvet, mind a hivatalos nyelvet megfelelő módszerekkel oktassák;
- 8.1.3. biztosítsák, hogy az iskolai tanulmányok teljes időtartama alatt, az iskolai előkészítő oktatástól az általános és a középfokú oktatásig, illetve a szakképzésig, valamint a felsőoktatásban is lehetőségük legyen legalább azon hallgatóknak a regionális vagy kisebbségi nyelveken tanulni, akiknek a családja ezt kéri;
- 8.1.4. biztosítsák, hogy azok, akiknek kisebbségi vagy regionális nyelv az anyanyelve, lehetőséget kapjanak arra, hogy az államnyelvet kielégítő módon tanulhassák, az idegen és második nyelvek oktatási módszertanából átvett jó gyakorlatokat alkalmazva az állam hivatalos nyelvének oktatására vonatkozó módszertan kidolgozásakor;
- 8.1.5. biztosítsák, hogy a szórványtelepüléseken élő személyek megfelelő oktatásban részesüljenek a szóban forgó nyelven;
- 8.1.6. határozzanak meg preferenciális küszöbértékeket a regionális vagy kisebbségi nyelvek tanulására, és azokat a szükséges rugalmassággal alkalmazzák a közösség érdekeinek figyelembevételével;
- 8.1.7. biztosítsák, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelveket beszélő fiatalok megfelelő körülmények között tehessék le a vizsgáikat, ugyanolyan lehetőségeket kínálva számukra, mint a többségi közoktatásban és a felsőoktatásban;
- 8.1.8. működtessenek elkötelezett és megfelelő módon finanszírozott pedagógusképzési rendszereket, valamint alkalmazzanak külön ösztönzőket annak érdekében, hogy a hallgatók az adott regionális vagy kisebbségi nyelvet, illetve nyelven történő oktatást biztosító képzéseket válasszák;
- 8.1.9. törekedjenek proaktív módon olyan tankönyvek kiadására, amelyek megfelelnek a regionális vagy kisebbségi nyelveket beszélők igényeiknek, és – ha ez nem lehetséges – tegyék lehetővé az ilyen személyek számára, hogy ezen a nyelven más országokban kiadott tankönyveket használhassanak, az adott regionális vagy kisebbségi nyelveket használó országok oktatást szabályozó hatóságaival együttműködve;

- 8.1.10. biztosítsák, hogy az oktatási reformok ne befolyásolják aránytalanul hátrányosan a regionális vagy kisebbségi nyelveken történő tanítást, illetve az ilyen nyelvek oktatását, valamint teljes mértékben tartsák tiszteletben a szerzett jogokat;
- 8.1.11. tegyék lehetővé a regionális vagy kisebbségi nyelvet beszélő közösségek számára, hogy az adott állam oktatási rendszerének keretében, saját hatáskörben és saját intézményrendszerükben szervezzék meg a tanítást az adott nyelven, ahogyan ez több európai országban is történik;
- 8.2. közigazgatási hatóságok és közszolgálati intézmények vonatkozásában a nyelvi küszöbértéktől függetlenül tegyék lehetővé az adott nyelv használatát azokon a területeken, ahol az adott nyelvet beszélők hagyományosan élnek és ahol a nyelv használatához érdek fűződik, a számos országban alkalmazott jó gyakorlattal összhangban, és ezzel összefüggésben:
- 8.2.1. biztosítsák a polgárok tájékoztatását a nyelvhasználat lehetőségeiről, és ösztönözzék hatékonyan őket ezen joguk tényleges gyakorlására;
- 8.2.2. biztosítsák, hogy a közigazgatási vagy közszolgálati szerveknek a lakossággal kommunikáló munkatársai képesek legyenek minden információt és szolgáltatást a megfelelő regionális vagy kisebbségi nyelveken nyújtani;
- 8.2.3. támogassák és bátorítsák a regionális és kisebbségi nyelvek helyi és regionális szinten történő használatát; e célt szem előtt tartva aktívan bátorítsák a helyi önkormányzatokat a nyelvhasználat gyakorlati alkalmazásának biztosítására, különösképpen megfelelő foglalkoztatáspolitikával, nyelvi képzés nyújtásával az alkalmazottak számára, valamint tájékoztatás és szolgáltatások elérhetővé tételével az interneten az adott nyelveken;
- 8.2.4. gondoskodjanak arról, hogy a helynevek és minden topográfiai jelzés megfelelő formája legyen kiírva, ideértve a települések elejét és végét jelző táblákat, valamint az egyéb jelző- és tájékoztató táblákat;
- 8.2.5. biztosítsák, hogy a közszolgáltatást nyújtó vállalatok és intézmények is használják a szóban forgó regionális vagy kisebbségi nyelvet; még abban az esetben is teremtsék meg a lehetőségét annak, hogy elegendő számú alkalmazott beszéljen a szóban forgó nyelven a szolgáltatást

nyújtó intézményben, és hogy a szolgáltatáshoz való hozzáféréssel kapcsolatos szükséges információk a szóban forgó nyelven is rendelkezésre álljanak, ha a tagállam a Charta 10. cikkének (3) bekezdésében meghatározott leggyengébb vállalást tette; ha viszont a fent említett megoldások egyike sem lehetséges, az ügyfélnek biztosítsanak tolmácsot; a média területén:

- 8.3.6. jogszabályok és egyéb előírások elfogadásával, valamint megfelelő médiapolitikai ösztönzők segítségével mozdítsák elő a regionális és kisebbségi nyelvek használatát;
  - 8.3.7. tartózkodjanak az olyan korlátozó jogi és politikai intézkedésektől, mint például a feliratozási/fordítási kötelezettségek és a hivatalos nyelven sugárzott programokkal kapcsolatos kötelező kvóták megállapítása stb.;
  - 8.3.8. a tartalom minőségének javítása érdekében biztosítsanak megfelelő finanszírozást vagy támogatást a kisebbségeket képviselő szervezetek vagy média számára, hogy a többségi társadalom figyelmét felhívhassák a kisebbség identitására, nyelvére, történelmére és kultúrájára;
  - 8.3.9. tegyék lehetővé és támogassák a regionális vagy kisebbségi nyelvű média jelenlétét online felületeken;
- 8.3. a kultúra területén:
- 8.4.1. vegyék figyelembe a regionális vagy kisebbségi nyelveket beszélők országos és regionális arányát, valamint az ezen nyelveket beszélők közösségeinek számát, amikor a költségvetésnek a kultúra számára elkülönített részét készítik elő, konzultáljanak a közösségekkel a költségvetési források elosztásánál, és a lehetőségek függvényében biztosítsák a szükséges erőforrásokat a szóban forgó kisebbség(ek) kulturális életének fejlesztésére;
  - 8.4.2. biztosítsanak megfelelő arányban helyet a regionális vagy kisebbségi nyelvet beszélők képviselői számára az országos és regionális média kulturális tartalmának készítéséért felelős szervezetekben;
  - 8.4.3. a kulturális támogatásokra vonatkozó jogszabályok és egyéb előírások megfogalmazásakor vegyék figyelembe a kisebbségi nyelven írt művészeti alkotások integritását, és ne tegyék kötelezővé az ilyen kiadványok lefordítását a nemzeti nyelvre;

- 8.4.4. biztosítsák a szóban forgó nyelvet beszélő személyzet jelenlétét azon területek kulturális intézményeiben, ahol a regionális vagy kisebbségi nyelvek beszélői hagyományosan élnek;
- 8.4.5. a regionális vagy kisebbségi nyelveket beszélőkre úgy tekintsenek, mint a nemzeti kultúrát gazdagító tényezőre, ennek megfelelően vegyék őket figyelembe és vonják őket be a külföldre irányuló kultúrpolitikájuk irányvonalainak és prioritásainak meghatározásakor.
9. A Közgyűlés felszólítja az államokat, hogy biztosítsák az egyes országok minden nyelvi csoportja közötti kölcsönös megértést annak érdekében, hogy előmozdítsák a tagállamok közösségei közötti lehető legszélesebb körű együttműködést és együttélést.
10. A Közgyűlés felkéri a nemzeti parlamenteket, hogy fontolják meg a regionális vagy kisebbségi nyelvek védelmének és támogatásának javítását célzó gyakorlati lehetőségek tanulmányozásával foglalkozó külön munkacsoportok létrehozását.

2118 (2018) sz. AJÁNLÁS¹³

Parlamenti Közgyűlés

1. Az „Egység a sokféleségben” európai elvével összhangban a Parlamenti Közgyűlés úgy véli, hogy a kisebbségi nyelvek védelme és használata a demokrácia kiterjesztésére irányuló folyamatok szerves részét képezi.
2. A regionális vagy kisebbségi nyelvek védelme és támogatása Európában elnevezésű 2196 (2018) sz. határozatra hivatkozva a Parlamenti Közgyűlés fontosnak tartja annak tudatosítását, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelvi csoportokhoz tartozó személyek minden országban ugyanolyan jogokkal rendelkező polgárok, mint a többségi nyelvet beszélők.
3. Az Európa Tanács tagállamai azt a célt kívánják elérni, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelvet beszélők egyéni vagy társadalmi kommunikációban hátrányos megkülönböztetés nélkül, szabadon használhassák az anyanyelvüket, következé-

13 2018. január 23-i parlamenti vita (3. ülészak) (ld. Doc. 14466, a Kulturális, Tudományos, Oktatási és Média Bizottság jelentése, jelentésvető: Hoffmann Rózsa képviselő asszony). A szöveget a Közgyűlés 2018. január 23-án fogadta el.

képpen iskolai tanulmányaik során minden szükséges támogatást kapjanak meg a hivatalos szervektől és a helyi közösségektől.

4. Ezért a Közgyűlés felkéri a Miniszteri Bizottságot, hogy:
  - 4.1. ösztönözzön minden tagállamot, hogy amennyiben még nem tették meg, tegyék meg a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája (ETS 148) ratifikálásához szükséges lépéseket, vagy ha már ratifikálták azt, akkor biztosítsák annak gyakorlati alkalmazását, illetve bővítsék kötelezettségvállalásaik körét;
  - 4.2. dolgozzon ki egy eljárást, amely felhatalmazza a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája Szakértői Bizottságát arra, hogy előzetes figyelemztetés kiadását követően monitoring eljárás alá vonhassa azon államokat, amelyek jelentős elmaradásban vannak a Charta 15. cikke szerinti jelentés benyújtásával;
  - 4.3. készítsen jelentést a Parlamenti Közgyűlésnek a Charta alkalmazásának ellenőrzésére hivatott monitoring eljárásról, különös figyelmet fordítva az államok jelentéstételi kötelezettségének végrehajtására, valamint az elért eredményekre;
  - 4.4. hozzon létre egy évente egyszer elnyerhető díjat, amelyért a regionális és kisebbségi nyelvek használatát aktívan népszerűsítő országok versenyeznének, az odaítélésével kapcsolatos feltételekről pedig a Charta Szakértői Bizottsága és a Parlamenti Közgyűlés közösen határozzanak;
  - 4.5. vezessen be további megoldásokat a Charta alkalmazására, rendezzen a jó gyakorlatokról és a hatékony alkalmazás akadályairól szóló regionális szemináriumokat, támogassa a nemzeti kutatóműhelyek közötti tudományos együttműködést, és tegyen javaslatot a regionális és kisebbségi nyelvek helyzetével foglalkozó munkacsoportok létrehozására a tagállamokban;
  - 4.6. működjön együtt az Európai Unió releváns intézményeivel és szerveivel, különösképp az Európai Szomszédsgpolitika és a Csatlakozási Tárgyalások Főigazgatóságával, az Oktatásügyi, Ifjúságpolitikai, Sportügyi és Kulturális Főigazgatóságával, valamint az Európai Parlamenttel a regionális és kisebbségi nyelvek Európai Unión belüli védelmének és támogatásának témájában.

A kisebbségekhez tartozó uniós polgárok hátrányos megkülönböztetésével szembeni küzdelem az EU tagállamaiban

Az Európai Parlament 2018. február 7-i állásfoglalása az uniós tagállamokban élő kisebbségek védelméről és megkülönböztetésmentességéről (2017/2937(RSP))¹⁴

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 2. és 3. cikkére,
- tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 10., 19., 21. és 167. cikkére,
- tekintettel az EUMSZ 20. és 227. cikkében és az Európai Unió Alapjogi Chartájának (Charta) 44. cikkében foglalt petíciós jogra,
- tekintettel a Charta 21. és 22. cikkére,
- tekintettel az EUSZ preambuluma,
- tekintettel az Európa Tanács nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezményére, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 12. jegyzőkönyvére, valamint a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartájára,
- tekintettel a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló, 2000. június 29-i 2000/43/EK tanácsi irányelvre¹⁵ (faji megkülönböztetés elleni irányelv),
- tekintettel a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelvre¹⁶ (a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmódról szóló irányelv),
- tekintettel az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/

¹⁴ Elfogadott szövegek, P8_TA-PROV(2018)0032

¹⁵ HL L 180., 2000. 07. 19., 22.

¹⁶ HL L 303., 2000. 12. 02., 16.

EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre¹⁷ (a szabad mozgásról szóló irányelv),

- tekintettel a Minority Safepack – egymillió aláírás a sokszínű Európáért kontra Bizottság ügyben (T-646/13. sz.) az Európai Unió Bíróságának (EUB) törvénytseke által hozott, 2017. február 3-i ítéletre¹⁸,
- tekintettel *Az alapvető jogok helyzete az Európai Unióban* című állásfoglalására,
- tekintettel a kibővített Európában a kisebbségvédelmi és diszkriminációellenes politikákról szóló, 2005. június 8-i állásfoglalására¹⁹,
- tekintettel a kihalástól fenyegetett európai nyelvekről és az Európai Unión belüli nyelvi sokféleségről szóló, 2013. szeptember 11-i állásfoglalására²⁰,
- tekintettel a *2013. évi jelentés az uniós polgárságról – Uniós polgárok: az Ön jogai, az Ön jövője* című, 2014. március 12-i állásfoglalására²¹,
- tekintettel a Petíciós Bizottság 2015. évi tevékenységeiről szóló, 2016. december 15-i állásfoglalására²²,
- tekintettel *A román unióbeli integrációjának alapjogi szempontjai: a cigányellenességgel szembeni küzdelem* című, 2017. október 25-i állásfoglalására²³,
- tekintettel a *2017. évi jelentés az uniós polgárságról: A polgárok jogainak megerősítése a demokratikus átalakulás uniójában* című, 2017. december 12-i állásfoglalására²⁴,
- tekintettel az Európai Parlament C. Tematikus Főosztálya megbízásából a Petíciós Bizottság kérésére készített, *Hátrányos megkülönböztetés(ek) a beérkezett petíciók alapján* című, 2017. áprilisi tanulmányra,

17 HL L 158., 2004. 04. 30., 77.

18 ECLI:EU:T:2017:59.

19 HL C 124. E, 2006. 05. 25., 405.

20 HL C 93., 2016. 03. 09., 52.

21 HL C 378., 2017. 11. 09., 146.

22 Elfogadott szövegek, P8_TA(2016)0512.

23 Elfogadott szövegek, P8_TA(2017)0413.

24 Elfogadott szövegek, P8_TA(2017)0487.

- tekintettel az Európai Parlament C. Tematikus Főosztálya megbízásából az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság kérésére készített, *A kisebbségek védelmét szolgáló átfogó uniós rendszer felé* című, 2017. augusztusi tanulmányra,
  - tekintettel az Európai Parlament B. Tematikus Főosztálya megbízásából a Kulturális és Oktatási Bizottság kérésére készített, *Kisebbségi nyelvek és oktatás: bevált gyakorlatok és hibák* című, 2017. májusi tanulmányra,
  - tekintettel a Petíciós Bizottság által 2017. május 4-én *Az uniós tagállamokban az uniós polgárok megkülönböztetése elleni küzdelem és a kisebbségek védelme* címmel rendezett nyilvános meghallgatásra²⁵,
  - tekintettel eljárási szabályzata 216. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel a Petíciós Bizottság miután számos petíciót kapott, amelyben a benyújtók aggodalmuknak adtak hangot a kisebbségekhez tartozó uniós polgárokkal szembeni megkülönböztető gyakorlatok miatt, meghallgatást szervezett a különböző felvetett kérdésekkel kapcsolatosan;
  - B. mivel a kisebbségi jogok és a jogállamiság elve között szoros kapcsolat áll fenn; mivel az EUSZ 2. cikke kifejezetten megemlíti a kisebbségekhez tartozó személyek jogait, és mivel e jogok alapján ugyanolyan bánásmódot kell biztosítani, mint a Szerződésekben rögzített egyéb jogok alapján;
  - C. mivel az EUMSZ 10. cikke kimondja, hogy politikái és tevékenységei meghatározása és végrehajtása során az Unió küzd mindenfajta nem, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékoságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés ellen;
  - D. mivel miközben a nemzetközi megállapodások szilárd keretet biztosítanak a kisebbségi jogok terén, még mindig van bőven javítanivaló annak mikéntjén, ahogyan az EU-ban a kisebbségi jogok védelmét a gyakorlatban átültetik;
  - E. mivel az EU-ban minden személy egyenlő jogokkal és kötelezettségekkel rendelkezik, hogy a társadalom teljes jogú, aktív tagjává váljon;
  - F. mivel a kisebbségek jogainak biztosítása a koppenhágai kritériumok értelmében a tagjelölt országok számára is alapvető követelmény;

²⁵ Lásd: www.europarl.europa.eu; letöltés ideje: 2018. 06. 24.

- G. mivel az etnikai származáson alapuló megkülönböztetést a megkülönböztetés leggyakoribb formájaként említik, és mivel az Eurobarométer diszkriminációról készített legutóbbi felmérése szerint a szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés jelentősen emelkedett²⁶;
- H. mivel az egyenlő bánásmódról szóló irányelvre irányuló bizottsági javaslat (COM(2008)0426) számos területet felölel, mint például az oktatást, a szociális védelmet, valamint az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférést és az azok biztosítását;
- I. mivel a kisebbségi jogokkal kapcsolatos megkülönböztetés témakörében a Petíciós Bizottsághoz beérkezett petíciókat alaposan meg kellene vizsgálni annak érdekében, hogy jobban meg lehessen érteni a polgárok által felvetett aggályokat, és megoldásokat lehessen javasolni;
- J. mivel több petíció is azt mutatja, hogy a kisebbségek alapvető jogaik gyakorlása során megkülönböztetéssel szembesülnek, és mivel ez aggodalomra ad okot a kisebbségi közösségek jövőjét illetően, különösen a környezetszennyező tevékenységek fényében;
- K. mivel a közösségek, csoportok és egyének kulturális identitásának egyik alapvető elemét képező, a nemzeti kisebbségekhez kapcsolódó kulturális örökség tagállami védelme és megerősítése döntő szerepet játszik a társadalmi kohézióban;
- L. mivel a tagállamok egyértelmű felelőssége, hogy korrekciós intézkedéseket hozzanak a roma közösség tagjaival szemben folytatott megkülönböztető gyakorlatok ellen, különösen a regionális és nemzeti hatóságokkal folytatott ügyintézéseik során;
- M. mivel a petíciók benyújtóit aggasztja egy nyelvi és egyéb kisebbségi jogaikra adandó átfogó uniós válasz és védelem hiánya, holott az EUB szerint is ezeket a jogokat a Charta, illetve az uniós jog általános elvei rögzítik;
1. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a kisebbségekhez tartozó személyek még mindig akadályokkal szembesülnek alapvető jogaik tiszteletben tartásának biztosítása során, valamint gyűlöletbeszéd és gyűlöletbűncselekmények áldozataivá válnak;

---

26 Diszkrimináció az Európai Unióban. Letöltés helye: ec.europa.eu; 2018. 06. 24.

2. úgy véli, hogy a tagállamoknak következetesen biztosítaniuk kell a kisebbségi jogokat, és rendszeres időközönként értékelniük kell ezen jogok tiszteletben tartását;

***Az őshonos, nemzeti és nyelvi kisebbségek megkülönböztetése elleni küzdelem:
nemzeti és uniós felelősség***

3. megállapítja, hogy az uniós napirend nem foglalkozik elég kiemelten a kisebbségekkel kapcsolatos kérdésekkel, és támogatja az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség integrált megközelítését annak biztosítása érdekében, hogy a tagállamok megfelelően kezeljék a társadalmukban élő emberek sokféleségét;
4. úgy véli, hogy az Unió felelősséggel tartozik a kisebbségek jogainak védelme és előmozdítása terén; szükségesnek tartja az uniós jogalkotási keret javítását annak érdekében, hogy a kisebbségekhez tartozó személyek jogait átfogó módon lehessen védeni;
5. hangsúlyozza az uniós intézmények szerepét egyrészt abban, hogy felhívják a figyelmet a kisebbségek védelmével kapcsolatos kérdésekre, másrészt abban, hogy ösztönzik és támogatják a tagállamokat a kulturális sokféleség és tolerancia, elsősorban oktatás révén történő előmozdításában;
6. hangsúlyozza, hogy a kulturális örökséggel kapcsolatos szakpolitikáknak inkluzívnak, közösségi alapúnak és részvételinek kell lenniük, bevonva az érintett kisebbségi közösségekkel folytatott konzultációt és párbeszédet;
7. megjegyzi, hogy az EU nem rendelkezik hatékony eszközökkel a kisebbségi jogok tiszteletben tartásának ellenőrzésére; kéri az őshonos és nyelvi kisebbségek helyzetének hatékony uniós szintű nyomon követését; úgy véli, hogy az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének fokozottan ellenőriznie kellene a nemzeti kisebbségek elleni megkülönböztetés eseteit a tagállamokban;
8. elismeri a tagállamok fontos szerepét az őshonos, nemzeti és nyelvi kisebbségek védelmében; emlékeztet arra, hogy a nemzeti kisebbségek védelmét, valamint a nyelven és a nemzeti kisebbséghez tartozáson alapuló megkülönböztetés tilalmát a Szerződések és a Charta is rögzíti;

9. sajnálja, hogy *A kisebbségvédelmi és diszkriminációellenes politikák a kibővített Európában* című állásfoglalásában említett problémák még nem kerültek megoldásra;

A kisebbségekre vonatkozó uniós jogi keret: kihívások és lehetőségek

10. kiemeli, hogy az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) 1990-ben aláírt koppenhágai dokumentumában meghatározottak szerint a nemzeti kisebbségek jogai és e jogok védelme a jogállamiság szerves részét képezik;
11. felhívja a tagállamokat egyrészt annak biztosítására, hogy jogrendszerük garantálja a kisebbséghez tartozó személyek megkülönböztetés-mentességét, másrészt arra, hogy a vonatkozó nemzetközi normák alapján hozzanak célzott védelmi intézkedéseket; elítéli a köztisztviselők által a kisebbségekhez tartozó személyekkel szemben tanúsított bármilyen megkülönböztető bánásmódot; javasolja, hogy az illetékes hatóságok éljenek a meglévő intézkedésekkel a megkülönböztetés ilyen eseteinek jelentésére és szükség esetén szankcionálására;
12. hangsúlyozza, hogy foglalkozni kell a tagállamokban tartósan tartózkodó, nem állampolgárok helyzetével és jogállásával;
13. hangsúlyozza, hogy a nemzeti kisebbségek természeti és kulturális örökségének értékei kulcsszerepet játszanak a társadalmi kohézió tekintetében, és azokat a jövő nemzedékei számára teljes mértékben megőrzendő eszközöknek kell tekinteni, többek között a környezetszennyező tevékenységek beszüntetése révén;
14. felszólítja valamennyi tagállamot, hogy írja alá, ratifikálja és hajtsa végre az Európa Tanács nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezményét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 12. jegyzőkönyvét, valamint a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartáját, vagy aktualizálja a vonatkozó nemzetközi megállapodások irányába tett vállalásait; hangsúlyozza, hogy a nyelvi és őshonos kisebbségeket az ezekben a dokumentumokban rögzített elveknek megfelelően kell kezelni;
15. felszólítja a faji egyenlőségről szóló irányelv és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmódról szóló irányelv felülvizsgálatára; mély sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy alig történt előrelépés az egyenlő bánásmódról szóló irányelvre

irányuló javaslat elfogadása tekintetében, és felszólítja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy indítsák újra a vonatkozó tárgyalásokat, hogy azokat még a jelenlegi jogalkotási ciklus vége előtt be tudják fejezni;

A kisebbségi nyelvek védelme

16. ösztönzi a tagállamokat a kisebbségi nyelvek használatára vonatkozó jog fenntartásának biztosítására és az Unión belüli nyelvi sokféleségnek a Szerződésekkel összhangban történő védelmére;
17. úgy véli, hogy az olyan közösségekben, ahol egynél több hivatalos nyelvet használnak, a nyelvi jogokat tiszteletben kell tartani anélkül, hogy az egyik nyelv jogait a másikhoz képest korlátoznák, az egyes tagállamok alkotmányos rendjének megfelelően;
18. felhívja a Bizottságot, hogy erősítse meg a regionális és kisebbségi nyelvek oktatásának és használatának előmozdítását, mivel ily módon kezelhető a nyelvi megkülönböztetés az EU-ban;

Az LMBTI-személyek jogai

19. ösztönzi a Bizottságot, hogy tegyen határozottabb lépéseket, többek között hozzon konkrét jogalkotási intézkedéseket az LMBTI-személyekkel szembeni megkülönböztetés és homofóbia ellen, ugyanakkor tartsa tiszteletben a tagállamok hatásköreit; javasolja az LMBTI-személyek jogainak figyelemmel kísérését, valamint azt, hogy egyértelmű és hozzáférhető tájékoztatást nyújtsanak az LMBTI-személyek és családjuk jogainak határokon átnyúló elismeréséről az EU-ban; úgy véli, hogy a tagállamoknak megfelelő lépéseket kell tenniük, hogy a különböző szakaszokban célzott oktatást nyújtsanak a megfélemlítés megelőzése és a homofóbia elleni strukturális fellépés érdekében;
20. sürgeti a Bizottságot annak biztosítására, hogy a tagállamok megfelelően végrehajtsák a szabad mozgásról szóló irányelvet, következetesen tiszteletben tartva többek között a családtagokra vonatkozó rendelkezéseket, és megtiltva a megkülönböztetés minden formáját;

21. felszólítja a Bizottságot, hogy lépjen fel annak biztosítása érdekében, hogy az LMBTI-személyek és családtagjaik az EUMSZ 21. cikkének, illetve a Chartája 21. cikkének megfelelően gyakorolni tudják a szabad mozgáshoz való jogukat;

...

22. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak, valamint a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek.